

भीष्म इंडिक फाउंडेशन आणि विश्व मराठी परिषद

यांच्या संयुक्त विद्यमाने

कीर्तनविश्व आयोजित चार महिन्यांचा ऑनलाईन अभ्यासक्रम

यशस्वी कीर्तनकार बना... यशस्वी प्रवचनकार बना...

कीर्तन प्रवचन अभ्यासवर्ग

बॅच क्रमांक - तीन

अक्षयतृतीयेस शुभारंभ

२२ एप्रिल ते १८ ऑगस्ट, २०२३

सोमवार ते शुक्रवार | स. ८ ते ९.३०

ऑनलाईन नोंदणी...

● मार्गदर्शक ●

ह.भ.प. चारुदत्तबुवा आफळे

राष्ट्रीय कीर्तनकार

आफळे घराण्याला ४०० वर्षांची कीर्तन परंपरा

एक उत्तम करियर संधी

महिला-पुरुष सर्वांना प्रवेश

वयोमर्यादा : वय वर्ष १५ च्या पुढे

● अमेरिकेतही ऑनलाईन अभ्यासक्रम ●

- पाच कीर्तन परंपरांचा परिचय
- कीर्तन आख्यानांची तयारी, ग्रंथांचा अभ्यास
- श्लोक-सुभाषिते पाठांतर, चाली-संगीत
- उजळणीसाठी सर्व सत्रांचे रेकॉर्डिंग उपलब्ध
- प्रत्यक्ष संवादासाठी दोन दिवसांची दोन प्रत्यक्ष मार्गदर्शन सत्रे (पुणे येथे)
- स्टडी मटेरिअल हार्ड कॉपी + ईबुक

अधिक माहिती व नोंदणीसाठी

www.kirtanvishwa.org/abhyaskram

कार्यालय : कीर्तनविश्व (द्वारा: विश्व मराठी परिषद)

६२२, जानकी रघुनाथ, पुलाची वाडी, डेक्कन जिमखाना,

झेड ब्रिज जवळ, पुणे - ४११००४ भारत

७८४३०८३७०६

९६७३९९८६००

कीर्तन प्रवचन

सामाजिक अभिसरणाचा सांस्कृतिक वारसा

कीर्तन आणि प्रवचन ही एक प्राचीन सांस्कृतिक कला आहे. पूर्वीच्या काळी जेव्हा रेडिओ, दूरदर्शन, इंटरनेट नव्हते तेव्हा कीर्तनकार, प्रवचनकार, व्याख्याते हेच सामाजिक आणि सांस्कृतिक अभिसरणाची माध्यमे होती. त्यांच्याद्वारेच समाजाचे मानसिक, भावनिक, नैतिक आणि अध्यात्मिक पोषण होत होते. समाजव्यवस्थेचा रहाटगाडगा व्यवस्थित चालवण्यासाठी आणि समाजाचे नैतिक अधिष्ठान टिकवण्यासाठी कीर्तनकारांचे योगदान महत्त्वपूर्ण आहे. आता पुन्हा एकदा कीर्तनकारांना, प्रवचनकारांना चांगले दिवस येत आहेत. त्याला कारण आहे तंत्रज्ञान! तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून आपली संस्कृती आणि परंपरा जगभर पोहोचवण्याची संधी कीर्तनकारांना आणि प्रवचनकारांना उपलब्ध झालेली आहे.

अभ्यासक्रमात प्रवेश का घ्यावा ?

- अनेकांना कीर्तन / प्रवचन करावेसे वाटते पण धाडस होत नाही...
- अनेकांना नक्की जमेल असं वाटतं...पण कशी सुरुवात करायची कळत नाही
- क्षमता आहे पण मार्गदर्शन नाही... पाठबळ नाही... आधार नाही...
- जीवनाच्या करियरच्या सर्व स्तरांवर उपयुक्त ठरणारा अभ्यासक्रम
- सध्याच्या करियर सोबत समांतर करियर विकसित करायची संधी
- किशोरवयीन मुले/विद्यार्थी यांना नेहमीच्या शिक्षणासोबत प्रशिक्षणाची संधी
- कीर्तनकार, प्रवचनकार म्हणून करिअरसाठी मार्गदर्शन...
- संस्कृती आणि परंपरा यांचे संवर्धक म्हणून सामाजिक प्रतिष्ठा
- समांतर अर्थप्राप्तीचे साधन
- भविष्यामध्ये डिजीटल माध्यमांमध्ये मोठी संधी

या अभ्यासक्रमात आपण काय शिकाल ?

- कीर्तन परंपरेचा इतिहास आणि अखिल भारतातील कीर्तन परंपरांचा परिचय
- चार महिन्यात वीस संतचरित्रांचा परिचय अधिक त्याविषयी प्रवचन
- वीस संतांचा वाङ्मयीन परिचय
- प्रमुख पाच कीर्तन पद्धतींचे मांडणी तंत्र.
- पूर्वरंग - उत्तररंग सहित कीर्तनप्रक्रियेतील सर्व महत्वाचे टप्पे.
- कीर्तनासाठी आवश्यक असणारी कंठ संगीतात्मक माहिती
- टळ, मृदंग, वीणा, तबला, पेटी या वाद्यांची ओळख.
- प्रवचनांसाठी अभ्यासग्रंथांचे मार्गदर्शन.
- वकृत्व कला, संभाषण कला, संवाद कौशल्य, कथाकथन यांची रहस्ये
- कीर्तनाचे अनुषंगाने संस्कृत मराठी श्लोक, सुभाषिते व प्रमाणाधार अशी ओव्या अभंगांची शिदोरी.

विविध कीर्तन परंपरांचा परिचय

- नारदीय कीर्तन
- वारकरी कीर्तन
- विज्ञान कीर्तन
- तुकडोजी महाराज कीर्तन
- दासगणू महाराज कीर्तन
- गाडगे महाराज कीर्तन
- राष्ट्रीय कीर्तन
- रामदासी कीर्तन
- सामाजिक कीर्तन
- सांस्कृतिक कीर्तन

अभ्यासक्रमाची वैशिष्ट्ये

- कीर्तनकलेचा इतिहास, संस्कृती आणि परंपरा यांचा अभ्यास, कीर्तन आख्यानांची तयारी, पूर्वरंग आणि उत्तररंग, अभ्यास आणि सराव, सादरीकरणाची कौशल्ये, विषयांची मांडणी, पूरक हावभाव, देहबोली, श्लोक, सुभाषिते, भाषांतर, कथानके, उदाहरणे, प्रतिपादन कौशल्ये, उपयुक्त स्टडी मटेरिअल आणि संदर्भग्रंथांची माहिती
- प्रत्येकाला सादरीकरणाची संधी

अभ्यासक्रम - नियम व अटी

- या अभ्यासक्रमातील सर्व सत्रे ऑनलाईन झुम मीटिंग द्वारे आयोजित केली जाणार आहेत.
- फक्त दोन दिवस प्रत्यक्ष मेळावे सादरीकरणासाठी आयोजित केले जाणार आहेत. पुणे येथे दोन दिवसांची दोन प्रत्यक्ष मार्गदर्शन व सादरीकरणाची सत्रे होणार आहेत. (वेळ : रोज सकाळी ९ ते संध्याकाळी ७ वाजेपर्यंत) पुणे येथील प्रत्यक्ष सत्रासाठी निवासाची व्यवस्था उपलब्ध नाही. सत्राच्या दिवशी सकाळी नाष्टा व चहा, दुपारचे जेवण व संध्याकाळी चहा या सोई उपलब्ध असतील याची कृपया नोंद घ्यावी.
- दिलेल्या वेळापत्रकामध्ये परिस्थितीप्रमाणे बदल करण्याचे अधिकार आयोजक तसेच मार्गदर्शकांकडे आहेत.
- अभ्यासक्रमाचे सहभागी शुल्क एकरकमी भरायचे आहे.
- एकदा केलेली नोंदणी कोणत्याही कारणामुळे रद्द करता येणार नाही तसेच भरलेली रक्कम परत करता येणार नाही. वर्ग सुरु होण्याच्या ४ दिवस अगोदर कळवल्यास बदली व्यक्ती देता येईल अथवा, भविष्यातील बॅच मध्ये अॅडजस्ट करता येईल.
- संपूर्ण माहिती आणि वेळापत्रक इ. वाचल्यावरच नोंदणी करावी.
- एकूण अभ्यासक्रमाचे स्टडी मटेरियल हार्ड कॉपी + ई-बुक स्वरूपात दिले जाईल.
- न्यायालयीन प्रक्रियेची सीमा, पुणे शहर न्यायालयीन क्षेत्र हे राहिल.

अभ्यासक्रम शुल्क

- प्रात्यक्षिकांसह ऑनलाईन मार्गदर्शन | ऑनलाईन परीक्षा
- प्रत्येकाला प्रमाणपत्र | मर्यादित जागा | ऑनलाईन प्रवेश घ्या
- प्रवेश शुल्क (स्टडी मटेरियलसह) - भारतातील बांधवांसाठी : रु. २५,०००/-
- भारताबाहेरील बांधवांसाठी: USD ५००/-

- अधिक माहिती व ऑनलाईन प्रवेशासाठी ●
खालील लिंकवर क्लिक करा.

भीष्म स्कूल ऑफ इंडिक स्टडीज आणि विश्व मराठी परिषद द्वारा आयोजित

कीर्तनविश्व अंतर्गत अभ्यासक्रम

कीर्तन प्रवचन अभ्यासवर्ग

यशस्वी कीर्तनकार बना... यशस्वी प्रवचन बना...

मार्गदर्शक : राष्ट्रीय कीर्तनकार ह.भ.प. चारुदत्तबुवा आफळे

अभ्यासक्रम कालावधी

(२२ एप्रिल ते १८ ऑगस्ट २०२३)

अक्षयतृतीयेच्या शुभमुहूर्तावर आरंभ

● रचना

१५ सप्ताह :

1. वारकरी कीर्तन - मंगलाचरण
2. रामदासी कीर्तन - वेण्णास्वामी
3. नारदीय कीर्तन (दासगणू) - नामदेव
4. राष्ट्रीय कीर्तन - राणी सारंधा
5. सामाजिक कीर्तन - गाडगेबाबा

● दैनंदिन अभ्यास

1. सोमवार - संतपरिचय
2. मंगळवार - ग्रंथ परिचय
3. बुधवार - पूर्वरंग
4. गुरुवार - उत्तररंग
5. शुक्रवार - संगीत

साप्ताहिक अभ्यासक्रम : रचना

क्र.	दिनांक	वार	विषय	
	२२ एप्रिल	शनिवार	उद्घाटन	
पहिला सप्ताह				
1.	२४ एप्रिल	सोमवार	परिचय	कीर्तनकला परिचय
2.	२५ एप्रिल	मंगळवार	परिचय	सांप्रदायिक कीर्तन
3.	२६ एप्रिल	बुधवार	परिचय	रामदासी कीर्तन

4.	२७ एप्रिल	गुरुवार	परिचय	नारदीय कीर्तन
5.	२८ एप्रिल	शुक्रवार	परिचय	इतर - दासगणू, तुकडोजी महाराज कीर्तन
दूसरा सप्ताह				
6.	१ मे	सोमवार	संत	श्रीसंत निवृत्तीनाथ
7.	२ मे	मंगळवार	ग्रंथ	श्रीसंत निवृत्तीनाथांची गाथा
8.	३ मे	बुधवार	पूर्वरंग	सांप्रदायिक कीर्तन
9.	४ मे	गुरुवार	उत्तररंग	क्रम आणि तंत्र
10.	५ मे	शुक्रवार	संगीत	चाली परिचय
तिसरा सप्ताह				
11.	८ मे	सोमवार	संत	श्रीसंत ज्ञानदेव
12.	९ मे	मंगळवार	ग्रंथ	श्री ज्ञानदेवांची गाथा
13.	१० मे	बुधवार	पूर्वरंग	वारकरी कीर्तन
14.	११ मे	गुरुवार	उत्तररंग	सूक्ष्म निरूपण
15.	१२ मे	शुक्रवार	संगीत	चाली व पाठांतर
चौथा सप्ताह				
16.	१५ मे	सोमवार	संत	श्रीसंत सोपान महाराज आणि संत मुक्ताबाई
17.	१६ मे	मंगळवार	ग्रंथ	श्रीसंत सोपान महाराज आणि संत मुक्ताबाई यांची गाथा
18.	१७ मे	बुधवार	पूर्वरंग	वारकरी कीर्तन

19.	१८ मे	गुरुवार	उत्तररंग	समारोप उपसंहार
20.	१९ मे	शुक्रवार	संगीत	सुभाषिते पाठांतर व प्रमाण अभंगांच्या चाली
पाचवा सप्ताह				
21.	२२ मे	सोमवार	संत	श्रीसंत नामदेव
22.	२३ मे	मंगळवार	ग्रंथ	श्रीसंत नामदेव गाथा
23.	२४ मे	बुधवार	पूर्वरंग	नारदीय कीर्तनाचा पूर्वार्ध
24.	२५ मे	गुरुवार	उत्तररंग	नारदीय कीर्तनाचा विस्तार
25.	२६ मे	शुक्रवार	संगीत	प्रवचन - पाठ
सहावा सप्ताह				
26.	२९ मे	सोमवार	संत	श्रीसंत जनाबाई
27.	३० मे	मंगळवार	ग्रंथ	श्रीसंत जनाबाई गाथा
28.	३१ मे	बुधवार	पूर्वरंग	नामदेव आख्यान मांडणी
29.	०१ जून	गुरुवार	उत्तररंग	नामदेव आख्यान पटकथा
30.	०२ जून	शुक्रवार	संगीत	नामदेव आख्यानातील पदे
सातवा सप्ताह				
31.	५ जून	सोमवार	संत	संत नरहरी, संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी, चोखामेळा
32.	६ जून	मंगळवार	ग्रंथ	संत नरहरी, संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी, चोखामेळा
33.	७ जून	बुधवार	पूर्वरंग	पूर्वरंग समाप्ती (नारदीय कीर्तन)

34.	८ जून	गुरुवार	उत्तररंग	आख्यान समाप्ती (नारदीय कीर्तन)
35.	९ जून	शुक्रवार	संगीत	पूर्ण नारदीय कीर्तन संगीत उजळणी
आठवा सप्ताह				
36.	१२ जून	सोमवार	संत	श्रीसंत एकनाथ महाराज
37.	१३ जून	मंगळवार	ग्रंथ	श्रीसंत एकनाथ महाराज यांची गाथा
38.	१४ जून	बुधवार	पूर्वरंग	रामदासी कीर्तनाचा पूर्वरंग
39.	१५ जून	गुरुवार	उत्तररंग	रामदासी कीर्तनाचा विस्तार
40.	१६ जून	शुक्रवार	संगीत	सांप्रदायिक चाली (कीर्तनोपयोगी) रामदासी
नववा सप्ताह				
41.	१९ जून	सोमवार	संत	श्री संत तुकाराम महाराज
42.	२० जून	मंगळवार	ग्रंथ	संत शिरोमणी श्री तुकाराम महाराज गाथा
43.	२१ जून	बुधवार	पूर्वरंग	रामदासी कीर्तन आख्यान
44.	२२ जून	गुरुवार	उत्तररंग	श्री संत वेणास्वामींचे आख्यान पटकथा
45.	२३ जून	शुक्रवार	संगीत	रामदासी कीर्तन परंपरेतील गीतप्रकार-चाली
दहावा सप्ताह				
46.	२६ जून	सोमवार	संत	श्री संत रामदास स्वामी
47.	२७ जून	मंगळवार	ग्रंथ	श्री संत रामदास स्वामींची गाथा
48.	२८ जून	बुधवार	पूर्वरंग	पूर्वरंग समाप्ती (रामदासी कीर्तन)

49.	२९ जून	गुरुवार	उत्तररंग	आख्यान समाप्ती
50.	३० जून	शुक्रवार	संगीत	प्रवचन पाठ
अकरावा सप्ताह				
51.	३ जुलै	सोमवार	संत	इतर संत - जनार्दन स्वामी महाराज, भानुदास महाराज
52.	४ जुलै	मंगळवार	ग्रंथ	जनार्दन स्वामी महाराज, भानुदास महाराज
53.	५ जुलै	बुधवार	पूर्वरंग	दासगणू पूर्वरंग (सामाजिक कीर्तन)
54.	६ जुलै	गुरुवार	उत्तररंग	दासगणू सांप्रदायिक चाली
55.	७ जुलै	शुक्रवार	संगीत	प्रवचन - पाठ
बारावा सप्ताह				
56.	१० जुलै	सोमवार	संत	तुलसी चरित्र
57.	११ जुलै	मंगळवार	ग्रंथ	तुलसी गाथा
58.	१२ जुलै	बुधवार	पूर्वरंग	तुलसी आख्यान मांडणी
59.	१३ जुलै	गुरुवार	उत्तररंग	तुलसी पटकथा
60.	१४ जुलै	शुक्रवार	संगीत	तुलसी आख्यान पदे
तेरावा सप्ताह				
61.	१७ जुलै	सोमवार	संत	कबीर मीरा
62.	१८ जुलै	मंगळवार	ग्रंथ	कबीर मीरा गाथा
63.	१९ जुलै	बुधवार	पूर्वरंग	दासगणू पूर्वरंग समापन

64.	२० जुलै	गुरुवार	उत्तररंग	दासगणू आख्यान समापन
65.	२१ जुलै	शुक्रवार	संगीत	पूर्ण कीर्तन संगीत उजळणी
चौदावा सप्ताह				
66.	२४ जुलै	सोमवार	संत	तुकडोजी महाराज, गाडगेबाबा
67.	२५ जुलै	मंगळवार	ग्रंथ	गाथा
68.	२६ जुलै	बुधवार	पूर्वरंग	राष्ट्रीय कीर्तन पूर्वरंग
69.	२७ जुलै	गुरुवार	उत्तररंग	विस्तार
70.	२८ जुलै	शुक्रवार	संगीत	संस्कृत मराठी सुभाषिते
पंधरावा सप्ताह				
71.	३१ जुलै	सोमवार	संत	रोहिदास, पुरंदरदास, निळोबाराय
72.	१ ऑगस्ट	मंगळवार	ग्रंथ	गाथा
73.	२ ऑगस्ट	बुधवार	पूर्वरंग	आख्यान
74.	३ ऑगस्ट	गुरुवार	उत्तररंग	पटकथा
75.	४ ऑगस्ट	शुक्रवार	संगीत	राष्ट्रीय कीर्तनातील गीत संगीत
सोळावा सप्ताह				
७ ऑगस्ट ते ११ ऑगस्ट २०२३				उजळणी
सतरवा सप्ताह				
१४ ऑगस्ट ते १८ ऑगस्ट				परीक्षा - तोंडी + लेखी

परीक्षा

- १) असाईनमेंट - २५ गुण
  - २) तोंडी परीक्षा - २५ गुण
  - ३) लेखी परीक्षा - ५० गुण
  - ४) प्रत्यक्ष सादरीकरण - १०० गुण
- एकूण - २०० गुण

- पहिला मेळावा, प्रत्यक्ष सादरीकरण सत्र जून अखेर किंवा जुलै पहिला आठवड्यात होईल.
- तोंडी परीक्षा, लेखी परीक्षा, व प्रत्यक्ष कीर्तन सादरीकरण शेवटच्या दोन सप्ताहामध्ये आयोजित केले जातील.